

AVRUPA KONSEYİ

BAKANLAR KOMİTESİ

BAKANLAR KOMİTESİNİN ÜYE DEVLETLERE ÇOCUKLARIN AİLE HAYATI VE SOSYAL HAYATA KATILIMI KONUSUNDA VERDİĞİ

TAVSİYE KARAR No. R (98) 8

*(Bakanlar Komitesi tarafından 641. Bakan Yardımcıları
toplantısında 18 Eylül 1998 tarihinde kabul edilmiştir.)*

Avrupa Konseyi Tüzüğü Madde 15.b hükümleri kapsamında Bakanlar Komitesi,

Avrupa Konseyinin amacının, ortak miras olan ideallerin ve ilkelerin korunması ve gerçekleştirilmesi amacıyla üyeleri arasındaki uyumun artırılması olduğu düşüncesiyle;

İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerin Korunmasına İlişkin Sözleşme'yi ve bu Sözleşme kapsamında temel hak ve özgürlüklerin uluslararası düzeyde etkili korunmasına yönelik sistemi dikkate alarak;

Çocuk Haklarının Kullanılmasına İlişkin Avrupa Sözleşmesi'ni göz önünde bulundurarak;

Avrupa Konseyinin 1993 yılında Viyana'da düzenlediği Viyana Deklarasyonu, Devlet ve Hükümet Başkanları Zirvesi Irkçılık, Yabancı Düşmanlığı, Antisemitizm ve Hoşgörüsüzlükle Mücadele Eylem Planını dikkate alarak;

Avrupa Konseyi Parlamenter Meclisinin aşağıdaki tavsiye kararlarını dikkate alarak: Çocuk haklarıyla ilgili bir Avrupa Şartına ilişkin 874 (1979) sayılı Tavsiye Karar; gençlerin siyasi ve kurumsal hayata katılımına ilişkin 1019 (1985) sayılı Tavsiye Karar; çocuk haklarına ilişkin 1121 (1990) sayılı Tavsiye Karar; ve Avrupa'da gençlere ilişkin işbirliği hakkında 902 (1980) sayılı Tavsiye Karar;

R (84) 4 sayılı velayet sorumlulukları, R (87) 6 sayılı koruyucu aileler, R (83) 13 sayılı gençlerin hayata hazırlanmasında ortaöğretim kurumunun rolü, R (94) 14 sayılı tutarlı ve bütünlük aile politikaları ve R (97) 3 sayılı gençlerin katılımı ve sivil toplumun geleceği hakkında Tavsiye Kararları da göz önünde bulundurarak;

Gençlerin Yerel ve Bölgesel Hayata Katılımına ilişkin Şart'a dair Avrupa Yerel ve Bölgesel Makamlar Daimi Konferansı 237 (1992) sayılı İlke Kararı göz önünde bulundurarak;

Tüm Avrupa Konseyi Üye Devletlerinin imzalamış olmasından da anlaşılacağı üzere, Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşme'ye atfedilen büyük önemi dikkate alarak;

Çocukların aile hayatına ve sosyal hayata katılımı hakkında Avrupa Konseyinin üstlendiği işin çeşitliliği ve zenginliğini göz önüne alarak;

Avrupa Konseyi Üye Devletlerinde çocukların katılımının artan oranda öneminin ve bu tür katılımı ilgili artan ve farklılık gösteren deneyimlerin bilincinde olarak;

Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşme'nin 5. Maddesinde yer alan "Devlet Tarafları ebeveynlerin sorumlulukları, hakları ve görevlerine saygı duyar" şeklindeki maddeyi hatırlatarak;

Çocukların hem bugünün hem de yarının toplumunun mensuplarını oluşturduğunu akılda tutarak;

Ebeveyn çocuk ilişkisinin ve çocukların refahı için yeterli bir aile ve sosyal çevrenin önemini kabul ederek;

Kız ve erkek çocuklar ile kadınlar ve erkekler arasında erken çocukluktan itibaren bir eşitlik politikasının desteklenmesi yönündeki gereksinimin altını çizerek;

Bir taraftan çocuğun katılımının kendi çıkarına olacak şekilde kendi yaşına ve yeterliliklerine uygun görev ve sorumlulukları kapsadığının farkında olarak ve diğer taraftan çocukların kendilerini aşan ve/veya üzebilecek görevlerle fazla yük yüklenmemeleri gerektiği konusunda ikna olmuş şekilde;

Çocukların aile ve sosyal hayata katılımlarına ilişkin aşağıdaki ilkeleri onaylar:

1. Her çocuk herhangi bir ayrımcılık olmaksızın katılma olanağına sahip olmalıdır;
2. Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşme'nin hayata geçirilmesi için katılım elzemdir;
3. Ayrımcılık yapmama, şiddete başvurmama ve hoşgörü dahil olmak üzere aileler, toplumlar ve uluslar dahilinde ve arasında barış ve dostluk; çocuğun bireyselliği ve itibarına saygı duyulmasını sağlamak ve çocuğun yüksek yararının gerçekleştirilmesi için elzemdir;
4. Sosyal uyumun sağlanması ve çok kültürlü toplum değerleri ve hoşgörü ilkeleri doğrultusunda demokrasi ortamında yaşamının sağlanması açısından katılım, belirleyici bir faktördür;
5. Çocukların katılımı kendi yaşam koşullarının etkilenmesi açısından da önemlidir zira katılım yalnızca kurumlara ve karar verme sürecine dahil olmakla ilgili değildir, bunun yanında aile hayatının ve sosyal hayatın tüm alanlarıyla ilgili genel bir demokrasi örüntüsüdür;
6. Katılım, çocuğun gelişimi açısından gerekli bir süreçtir;
7. Farklı şekillerde ve düzeylerde aile hayatına katılım mümkündür ve çocukluğun tüm dönemlerinde bunun gerçekleşmesi istenir;
8. Aile hayatına katılım, müzakere etme ve ihtilafların barışçıl yöntemlerle çözülmesi yetisini geliştiren bir diyalog türüdür;
9. Vatandaşlık görevi olarak sosyal hayata katılım bireysel ve kolektif sorumlulukların öğrenilmesi yönünde bir fırsat doğurur;
10. Sosyal olarak dışlanmış ailelerden gelen çocuklar, toplumun ekonomik kaynaklarına yeterli düzeyde katılma imkanına sahip olmalıdır;
11. Çocuğun katılımı, çocuğun yaşı dolayısıyla kaldıramayacağı yükler ve sorumluluklar altında ezilmesi için bir bahane teşkil etmemelidir;

Üye Devletlerin hükümetlerine; çocukların aile hayatına, sosyal hayata ve özellikle okul hayatına katılımlarını desteklemelerini ve ekte bulunan ilkeler ve önerilen tedbirler doğrultusunda bu katılımın önünde bulunan engelleri tanımlamalarını ve kaldırmalarını tavsiye eder.

R (98) 8 Sayılı Tavsiye Karar Eki

Çocukların aile hayatına ve sosyal hayata katılımını destekleyen tedbirler

Bilgi

1. Katılımla ilgili özellikle farklı katılım türleri ve ilgili hukuki belgelerle ilgili bilginin mevcut ve erişilebilir olması.
2. Çocukların katılımıyla ilgili bu tür bilgilerin farklı katılım türleri ihtimalleriyle ilişkilendirilmesi.
3. Bilginin çocuğun yaşıyla ve anlama kapasitesi ile ilgili bir şekilde mevcut hale getirilmesi.
4. Katılımın farklı türlerinin uygulanması ile ilgili olarak bilginin ebeveynler, çocuklarla çalışan tüm kurumlar ve kuruluşlar için hazır bulundurulması.
5. Katılımın gerçekleştirilmesinde çocukların ve ailelerin deneyimlerine ilişkin bilginin yayılması.
6. Okulların, bakım evlerinin, gündüz bakım evlerinin, gençlik organizasyonlarının, aile derneklerinin ve medyanın kavramlar geliştirme ve çocukların bilgiye erişimlerini sağlama konusunda yardımcı olma anlamında üstlerine düşen rolü oynamalarını sağlama.
7. Kamu makamları, belediyeler, eğitim kurumları, çocuk dernekleri ve bakım evlerinde yaşayan çocuklara yönelik kuruluşların katılımı ile ilgili hem geleneksel yöntemlerle hem de yeni bilgi teknolojileri aracılığıyla bilgi vermesinin sağlanması. Bu tür bilgiler pratik anlamında nasıl katkıda bulunulabileceğini göstermeli ve bu bilgiler ilgili çocuklar için düzenli olarak sunulmalıdır.

Eğitim

8. Okul müfredatının, çocukların tüm düzeylerde aile hayatına ve sosyal hayata tam olarak katılımını sağlamak için gerekli olan bilgi ve becerileri edinmelerini sağlama.
9. Eğitim, gündüz bakım evi ve çocuklar için bakım evi kuruluşlarının, çocukların kendileriyle ilgili konularda fikirlerini ifade etmelerine yönelik imkanların yaratılması için teşvik edilmesi ve bu kurumlardaki karar verme süreçlerinde çocukların görüşlerinin dikkate alınmasını sağlama.

Okul dışı faaliyetler

10. Tüm çocuklara uygun dinlenme, sporla ilgili ve kültürel faaliyetler gibi okul dışı faaliyetlerde bulunma imkanının sunulması.

Çocuk dernekleri

11. Mümkün olduğunda, çocuk derneklerinin kuruluşu ve üyeliği için gerekli yasal çerçevenin ve kaynakların sağlanması aracılığıyla çocuk derneklerinin desteklenmesi ve böylece çocuğun çıkarlarını destekleyen kuruluşlarla ilişki kurma hakkını tanıma. Bu kuruluşlar içinde çocuklar, katılımı deneyimleme imkanına sahip olmalıdır.

Sosyal hayata katılım

12. Topluluk sorumluluğunu geliştirmenin bir yolu olarak yerel makamların ve belediyelerin çocukların katılımının yanı sıra ebeveyn ve çocukların yerel hayatın mümkün olan tüm alanlarına katılımını destekleme ve vatandaşlığın çocuklar için gerçek bir hayat deneyimine dönüşmesini sağlama yönünde teşvik edilmesi.
13. Yerel, bölgesel ve ulusal düzeylerde çocukların katılımına ilişkin farklı formların geliştirilmesini teşvik etme.

İş

14. Çocuklar için onay verilen herhangi bir iş türünün çocukların aile hayatına ve sosyal hayata etkili bir şekilde katılımı sağlayacak şekilde ve çocukların eğitimine ve gelişimine katkıda bulunacak şekilde düzenlenmiş olmasını sağlama, çocuklar tarafından yapılan yasa dışı işlerin kabul edilemez olduğu da buradan anlaşılmaktadır.

Eğitim

15. Çocuklar ve ailelerle çalışan meslek mensuplarına yönelik disiplinler arası eğitim modelleri ve programlarının geliştirilmesi. Hedef gruplar arasında öğretmenler, hakimler, sosyal çalışmacılar, hemşireler ve tıp doktorları bulunmalıdır.

Medya

16. Çocukların aile hayatı ve sosyal hayata katılmalarını desteklemeye yönelik bilgi ve eğitim programlarının üretilmesi konusuna medyanın daha fazla vurgu yapmasının teşvik edilmesi.
17. Hem çocuklara yönelik hem de çocuklarla ilgili ola medya ürünleri ve medyanın üretilmesi açısından medya ürünlerinin programlanmasında çocukların katılımı bakımından daha etkin bir rolün teşvik edilmesi.
18. Ayrımcılık yapılmaksızın çocukların yeni teknolojilere ve yeni iletişim hizmetlerine erişiminin ve bunlarla aşinalığının sağlanması ve çocuk katılımı alanında iyi uygulamalar konusunda bilgi teatisini sağlamak için etkileşimli araçların kullanımının desteklenmesi.

Sosyal uyum

19. Aile hayatı ve sosyal hayata katılım sağlanırken çocukların özellikli dil ve kültürel gereksinimlerinin dikkate alınması.
20. Aile hayatı ve sosyal hayata katılım sağlanırken engelli çocukların özellikli gereksinimlerinin dikkate alınması.
21. Davranışsal sorunları olan çocuklar, çocuk suçlular, uyuşturucu bağımlıları ve zor durumlarda olan diğer çocuklar gibi sosyal dışlanma riskiyle karşı karşıya olan çocukların sosyal bütünleşme ve katılmalarının desteklenmesi konusunun arz ettiği önemle ilgili kamusal bilincin artırılması.

Araştırma

22. Sivil toplum kuruluşlarının yanı sıra akademik kuruluşlar ve araştırma kuruluşlarını çocukların katılmalarını iyileştirme amacıyla araştırma ve program değerlendirme geliştirmeye ve katılım becerilerinin nasıl geliştirileceğini ve iyileştirileceğini gösteren araçları üretme, deneme, değerlendirme ve dağıtımını sağlamaya davet etme.

Yasal çerçeve

23. Çocukların çıkarlarının daha iyi korunmasını sağlamak için çocuklara yönelik bir kamu denetçisi ((ombudsman) veya benzeri bir yapı) atanması.

Avrupa düzeyinde işbirliği

24. Çocukların katılımıyla ilgili Üye Devletler arasında modeller ve becerilerle ilgili bilgi teatisinin gerçekleştirilmesi. Hükümetle ilgili ve hükümet dışı kuruluşlar pan-Avrupa ağları kurmalı ve iyi uygulama örnekleriyle çocuklar ve yetişkinlerle ilgili tasarıları paylaşmalıdır.
25. Çocukların diğer çocuklarla ve/veya yetişkinlerle birlikte uluslararası toplantılara ve diğer uluslararası programlara katılımını mümkün kılan girişimlerin desteklenmesi.